

Linnad ja piirkonnad: lastevastase seksuaalvägivalla peatamise leping

Kongressilt Euroopa Nõukogu
teavituskampaaniale
ONE in FIVE (ÜKS laps VIIEST)

Vastu võetud Kongressi Büroos 14. septembril 2012

Küljendus: Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike
Omavalitsuste Kongress
Väljaanne: veebruar 2013

Sisukord

Lepingu tutvustus	5
Millega on tegemist? _____	5
Miks peab kaasama kohalikud ja piirkondalikud omavalitsused? _____	5
Millised on Kongressi ettepanekud? _____	6
Mida peaks kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa Nõukogu Kongressi arvates tegema? _____	7
Milles seisneb Kongressi Leping linnade ja piirkondadega, et peatada seksuaalne vägivald laste vastu? _____	8
Mida hõlmab Lepingule allakirjutamine? _____	8
Kes on põhilised partnerid? _____	9
Neli P-tähte inglise keeles, mis need tähendavad? _	9
Ennetamine (Prevention) _____	10
Kaitse (Protection) _____	15
Süüdistuse esitamine kohtus (Prosecution) ____	17
Osalemine (Participation) _____	17
Mida konkreetset annab teha piirkondlikul tasandil?18	
Kuidas Leping tegelikkuses toimima hakkab? ____	18
Lepinguga liitumise onlain platvorm _____	18
Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegutsemise kontrollnimekiri _____	20
Ennetustöö _____	20
Kaitsmine _____	21
Kirjandus ja vajalikud kodulehed _____	22

Lepingu tutvustus

Millega on tegemist?

Olemasolevate andmete kohaselt on [umbes üks laps viiest](#) Euroopas ühel või teisel kujul seksuaalse vägivalla ohver, mis on üks kõige õudsamaid lastevastase vägivalla vorme. Seksuaalne vägivald esineb väga erinevalt, sealhulgas intestina, pornograafiana, prostitutsioonina, inimkaubandusena, korruptsioonina, internetipõhise pealetükkimisega, seksuaalse ekspluateerimise ja seksuaalse kuritarvitamisena. Kõik need vormid võivad kahjustada ja kahjustavadki laste vaimset ja kehalist tervist. Seksuaalse kuritarvituse tagajärjed tulevad lastel kaasa ka nende täiskasvanuellu, mida nad sageli iseloomustavad kui varjatud kurbuses ja valus elatud elusid.

2010. aastal käivitas Euroopa Nõukogu teavituskampaania lastevastase seksuaalse vägivalla teadvustamiseks. Pealkirjaks sai ÜKS laps VIIEST, et kajastada probleemi ulatust. Teavituskampaania eesmärgiks oli saavutada veel arvukamalt allkirjastamist, ratifitseerimist ja teostamist [Euroopa Nõukogu Konventsioonile Laste Kaitseks Seksuaalse Ekspluateerimise ja Seksuaalse Kuritarvituse vastu](#) (järgnevalt nimetatud Lanzarote Konventsiooniks). Samuti taheti anda lastele, nende peredele/hooldajatele ja üldiselt kogu ühiskonnale teadmised ja töövahendid laste kaitsmiseks seksuaalse vägivalla ja kuritarvituse vastu, mille ulatusest sooviti inimesi teavitada.

Miks peab kaasama kohalikud ja piirkondalikud omavalitsused?

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutuseks on nende territooriumil elavate laste ja noorte turvalisust hoida ja edendada. Selleks tehakse koostööd näiteks kolmanda sektori, avalike organisatsioonide ja erasektoriga. Omavalitsused peaksid kasutama nelja teema põhimõtet (inglise keeles neli P-d) – Ennetamine, Kaitsmine, Süüdistuse esitamine kohtus ja

Osalemine. Euroopa linnade ja piirkondade väljakutseks on tõsta teadlikkust sellest nähtusest, kui tegeletakse konkreetsete lastevastaste seksuaalse vägivalla ja kuritarvituse juhtumitega. Nelja põhimõtte edasiarendamiseks ja teostamiseks on vaja kogukonna tasandi tegevuskavu ja strateegiaid ning investeerida parematesse teenustesse. Teenuste ja tegevuste teostamisel tuleb arvestada laste õigustega ning esikohale seada lapse huvides parimad lahendused. Laste hääl peab olema kuulda, et saavutada kohalikul tulemusi, mida lapsed ja pered vajavad seksuaalse vägivalla ja seksuaalse kuritarvituse peatamiseks, samuti kordasaatjate kaebamiseks kohtusse.

Millised on Kongressi ettepanekud?

Selleks et saavutada ÜKS laps VIIEST kampaania kohalikku ja piirkondlikku mõõdet, on Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongress vastu võtnud Strateegilise Tegevuskava, mille konkreetsed eesmärgid on järgmised:

1. tõsta teadlikkust Kongressi liikmete hulgas, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja nende liitude seas ning ka muudel osapooltel, kellele teavituskampaania on suunatud;
2. edendada Euroopa Nõukogu õigusstandardite ja – instrumentide kasutamist (Lanzarote Konventsioon ja Lapsesõbraliku Kohtumõistmise suunised) lastekaitse struktuuride ja mehhanismide sisseseadmisel, et lapsi kaitsta kõikide vägivalla vormide vastu;
3. innustada kohalikke ja piirkondlikke võime teavituskampaaniate käivitamiseks, teadlikustamise töövahendite loomiseks, et ennetada lastevastast seksuaalset vägivalda. Eriti tuleks levitada ja omaks võtta teadvustamiskampaaniate läbiviimise materjale (nn. Aluspesu Reegel (Underwear Rule), et abistada lapsevanemaid ning hooldajaid, kes suudavad lapsesõbralikult lapsega vestelda seksuaalsest vägivallast;
4. edendada mitme huvipoole lähenemist ning innustada kohalikke ning piirkondlikke võime, et arendataks koordineeritud mitme-valdkonna struktuurid, protsessid ja

mehhanismid, et tegeleda lastevastase seksuaalse vägivaldaga;

5. kujundada sellist elukultuuri, kus linnad ning piirkonnad on lapsesõbralikumad ning võimaldavad lastel ning noortel mõtestatult osaleda turvaliste kogukondade edasiarendamises, kus ei ole seksuaalset vägivalda.

Mida peaks kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa Nõukogu Kongressi arvates tegema?

Tuli välja, et kohaliku tasandi tegutsemisel on siiani piirid, näiteks 2010. aastal Ühendkuningriigis läbi viidud uurimuse kohaselt on vähem kui ühel neljandikul selle osalisriigi kohalikel omavalitsustel strateegia laste kaitsmiseks seksuaalse ekspluateerimise vastu.¹ Ometi näitavad olemasolevad teadusuuringud ning tõendusmaterjalid, et laste seksuaalne ekspluateerimine **leiab aset**, mitte ainult Ühendkuningriigis, vaid kõikjal Euroopa Nõukogu 47-s osalisriigis, kuigi andmete kogumise meetodid ei ole seni veel piisavalt hästi arenenud, et seda väidet toestada.

Sellest tulenevalt on Kongressi eesmärk edendada ÜKS laps VIIEST teavituskampaaniat ning tõsta teadlikkust Lanzarote Konventsioonist kohalike ja piirkondlike võimude hulgas, nii et tulemusena luuakse lapsesõbralikud kohalikud ja piirkondlikud teenused, et lapsi kaitsta ning aidata ennetada seksuaalset vägivalda kogukonnas.

Seega kutsub Euroopa Nõukogu kiireloomuliselt üles kõiki linnu ja piirkondi osalema ÜKS laps VIIEST teavituskampaanias, kirjutades alla **Kongressi linnade ja piirkondade lepingule, et peatada lastevastane seksuaalne vägivald.**

¹ Mida tehakse laste ja noorte kaitsmiseks seksuaalse ekspluateerimise vastu? Jago ja teised, oktoober 2011.

Milles seisneb Kongressi Leping linnade ja piirkondadega, et peatada seksuaalne vägivald laste vastu?

Tegutseda võib ja tuleb kõigis neljas valdkonnas, mida eelpool selgitati (inglisekeelsed neli P-d). Kongress on koostanud loendi võimalikest tegevustest, alates nendest, mis vajavad väga vähe või üldse mitte avalikku rahastamist, kuni nende tegevusteni, kus on vaja oluliselt investeerida, sest tuleb määratleda konkreetset strateegiat ning luua eraldi selleks loodud struktuurid. Ükskõik kui palju see maksma ka ei läheks, on lastevastase seksuaalse vägivalda ja kuritarvituse peatamise meetmed alati kulutõhusad, sest investering läheb hea tervise juures olevale kogukonnale, kus peetakse kinni inimõigustest.

Kuigi Kongressi lõpueesmärgiks on, et nii palju kohalikke ja piirkondlikke volikogusid kui võimalik arendaksid välja koordineeritud mitme valdkonna struktuure, protsesse ja mehhanisme, et tegeleda lastevastase seksuaalse vägivalda ning kuritarvitusega, võivad linnad ja piirkonnad esialgu panustada sammhaaval ÜKS laps VIIEST teavituskampaaniasse, alustades palju tagasihoidlikumalt, näiteks tõstes teadlikkust teavituskampaaniast nii, et nende kodulehel on sellekohane link.

Kongress kutsub kiireloomuliselt 47 osalisriigi kohalikke ja piirkondlikke võime Lepingule alla kirjutama ning alustama vähemalt ühe tegevuse teostamisega kontrollnimekirjast ning edasi minema võitluses lastevastase seksuaalse vägivalda ja kuritarvituse vastu, võttes endale lõpueesmärgiks koordineeritud mitme valdkonna struktuuride, protsesside ja mehhanismide sisseseadmise.

Mida hõlmab Lepingule allakirjutamine?

Osalevad linnad ja piirkonnad võtavad omaks Kongressi eesmärgi tõsta teadlikkust ning luua vajalikud struktuurid, et tegeleda lastevastase seksuaalse vägivalda ja kuritarvitamisega, teostades nii palju tegevusi kui võimalik käesolevast trükisest ja

miks ka mitte muid tegevusi, mille kaudu Kongressi eesmärki võib saavutada.

Kes on põhilised partnerid?

Euroopa Nõukogu on loonud valitsuste poolt nimetatud kontaktpunktide võrgustiku 47-s osalisriigis, mille kaudu saab kohalikke omavalitsusi nõustada ning aidata, et ühendada jõud lugematu arvu vabaühendustega ja kodanikuühiskonna rühmitustega, kes juba teavituskampaaniaga aktiivselt tegelevad. [Riikide teavituskampaania meeskonnad](#) on loodud mitmetes osalisriikides ja nad koordineerivad ning teostavad teavituskampaania tegevust ning suudavad piirkondlikult ning linnadele nõu anda. Linnavalitsused ja piirkonnad võivad ühendust võtta ka selle ala ministeeriumitega oma riigis.

Euroopa Nõukogu Parlamentaarasamblee on loonud [Kontaktsaadikute võrgu](#), Euroopa ja rahvusvahelise parlamentaartegevuse kooskõlastamiseks tegevuses, millega võideldakse lastevastase seksuaalse vägivalla vastu. Võrk, millel on hetkel 49 liiget, võimaldab igas osalisriigis teostatud seadusandliku ning poliitilise töö parimaid tavasid vahetada.

Neli P-tähte inglise keeles, mis need tähendavad?

Kohalike ja piirkondlike võimude lõppeesmärgiks peab olema laste ekspluateerimise ennetamine. Selleks peavad nad otsustama, kuidas kõige paremini juhtida avaliku sektori asutusi, et tagada laste ja noorte kaitse ning tugi, samas aktiivselt tõstes kohtusüüdistusi kordasaatjate vastu. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid vastu võtma neljaosalise lähenemise: Ennetamine, Kaitse, Süüdistuse esitamine kohtus ja Osalemine (inglisekeelsed neli P-d), et ennetada kuritarvitust, kaitsta ohvreid, esitada kohtusüüdistus kordasaatjate vastu ning tagada laste täielik osalemine kogu selles töös.

Käesolevast alajaotusest leiate teavet selle kohta, mis liiki tegevust on vaja ning miks see on vajalik.

Ennetamine (Prevention)

On olemas terve rida ennetavaid tegevusi, mida saab kohalikult ja piirkondlikult teostada, et kaasa aidata lastevastase seksuaalse ekspluateerimise ja kuritarvituse ennetamisele.

Teadlikkuse tõstmine

Kohalikud ja piirkondlikud võimud peaks koostama laste seksuaalse kuritarvituse ja vägivalda ennetamise kavad ja poliitikad, et tõsta teadlikkust laste, lastega töötavate inimeste, vanemate, perekondade, hooldajate ja üldsuse hulgas. Teadlikkuse tõstmine võimaldab kaasa tuua muutusi ühiskonnas ning toetada ennetusmeetmeid.

Ennetuskavade ja strateegiatega kindlustada, et kõik huvipooled saavad asjakohase ja kõrgetasemelise professionaalse koolituse, et nad suudaks teenuseid osutada tõhusalt ning ohutult. Huvipoolteks loetakse kõiki neid inimesi, kellel on korrapäraselt kokkupuude lastega, näiteks sotsiaaltöötajad, tervishoiutöötajad, õpetajad (lasteaiast kuni keskkoolini), politseinikud, kultuuri-, vaba aja- ja spordikeskuste töötajad, kirikud, noortekeskused, õiguskaitseametnikud, jne.

Ohus olevate laste varajane tuvastamine peaks olema iga strateegia üheks osaks. Omandada tuleks asjakohaseid teadmisi seksuaalsest

Ettepanekud tegutsemiseks

- Lisada linna või maakonna kodulehele link Euroopa Nõukogu kodulehele ÜKS viiest LAPSEST.
- Korraldada teavitusüritusi koolides ja noortekeskustes nii lastele kui töötajatele
- Levitada teabelehti faktide ja suunistega.
- Korraldada kohalikele ja piirkondlikele kutsetöötajatele koolitusi
- Korraldada arutelusid ja seminare kutsetöötajatele ja üldsusele.
- Rõhutage seda teemat just Euroopa Kohaliku Demokraatia nädala jooksul.
- Tehke koostööd vabaühenduste, meediate ja erasektoriga

ekspluateerimisest ja laste seksuaalsest kuritarvitamisest (nimetatakse ka ärakasutamiseks). Tuleb tõsta teadlikkust sellest, kuidas märgata märke võimalikust seksuaalsest vägivallast, näiteks juhul, kui lapse käitumine muutub.

Lapsevanemad, perekonnad ja hooldajad peavad samuti õppima ära tundma laste seksuaalse ekspluateerimise ja kuritarvitamise märke, teadma, mida siis teha ning kuidas see mõjutab lapsi ja peresid.

Ka ennetusmeetmete teemal peaks toimuma koolitus, näiteks seire onlain suhtluskohtade üle. Lapsi tuleb aidata ennast kaitsta, näiteks selles, kuidas internetis ära tunda last kahjustavat sisu või ebasobivaid suhtlusviise võõraste poolt, kes võivad neilt nõuda isikliku teabe avaldamist, et nendega sõbruneda (ahvatlemine). Taoline koolitus peaks laienema ka lapsevanematele, neile tuleks õpetada, kuidas silma peal hoida ja kontrollida juurdepääsu internetile. Lapsi tuleb õpetada interneti ohtudest ja ähvardustest. Vabaühenduste või muude organisatsioonidega koostöös võivad lapsed, lapsevanemad, õpetajad ja perekonnad arutada, kuidas luua Onlain Interneti turvalisuse vahendeid. Samuti tuleb ära kasutada

Ettepanekud tegutsemiseks

- Tagada laste hädaabitelefoni numbrite kättesaadavus riigis ja Euroopas.
- Luua "ühe nupulevajutuse" link linna või maakonna kodulehele, et abi ja nõu kiiresti saada.
- Kujundada ja levitada väikesi, kergesti kaasaskantavaid mälukaarte, kus on kõikide koolilaste jaoks vajalikud telefoninumbriid.
- Luua külmikumagneteid vajalike telefoninumbrite ja aadressidega iga majapidamise jaoks.
- Seada nähtavale plakatid teabega, kust abi saab, sinna, kus lapsed sageli liiguvad.
- Teha kättesaadavaks lastesõbralikke õppematerjale koolides ja noorteklubides.
- Levitada teabelehti selle kohta, kuidas internetis ohutult tegutseda.
- Lihtsustada teavitamise võimalusi ebaseadusliku tegevuse kohta internetis.

olemasolevaid teadlikustamise töövahendeid.

Teadlikustamise tegevused peaks olema suunatud ka laiemale üldsusele, kes peaks saama infot selle nähtuse kohta ja võimalike ennetavate meetmete kohta. Selle saavutamise üheks võimaluseks on luua linna ja maakonna kodulehelt link Euroopa Nõukogu kodulehele ÜKS viiest LAPSEST. Kohalikult võiks reklaamida nii üleriigilisi kui ka üleeuroopalisi hädaabinumbreid ja abikodulehti.

Teadlikustamine ning õppematerjalid

Euroopa Nõukogu on välja töötanud õppematerjale, et paraneks arusaam lastevastase seksuaalse vägivalla ja kuritarvituse olemusest ning et teavituskampaania sõnumid inimestele kohale jõuaksid. Teabematerjalid on koostatud nii, et neid võivad kasutada otsustajad, tugirühmad ja lastega töötavad kutsetöötajad. Koostatud on eraldi teadlikustamismaterjale, mis on tõlgitud 36-de keelde Euroopas, et vanematel ja lastel oleks võimekus ennetada ja teatada seksuaalsest vägivallast (www.underwearrule.org). Kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud peaks laskma laialdaselt trükkida ja levitada ÜKS laps VIIEST teavituskampaania materjale koolides, lasteaedades ning muudes asutustes, kus lapsed käivad (noorteklubid, noorteühendused nagu giidid, skaudid, jne.) (Kontakt: 1in5@coe.int).

Laste haridus

Kui lapsed saavad teada seksuaalsest kuritarvitamisest ja vägivallast, eri vägivalla vormidest ja ohtlikest olukordadest, siis tekivad neil teadmised ja oskused, et teha hästiteavitatud, ohutuid ja tervislikke valikuid, vältida lastevastase seksuaalse ekspluateerimise ja kuritarvituse ohtu ning seega suudavad luua tervislikke ning positiivseid suhteid.

Toimivad teabematerjalid, kus arvestatakse laste vanuse ja erivajaduste ning eri tugevusega tundlikkust, sh kultuuriliselt tundlik teave, mida esitatakse lastesõbraliku keelekasutuse abil, peaks olema kasutusel nii alg- kui keskkoolis. Selle kaudu saavad lapsed sõnumi selle kohta, milles seisneb seksuaalne

vägivald ning kuidas seda ära tunda. Ohutute käitumisviiside reklaamimine toetabki ennetustööd. Teabe hulka peaks kuuluma info uutest sidevahenditest ja internetis tegutsemise võimalikest ohtudest, samuti sellest, kuidas ja kuhu teatada, kui tekib kokkupuude ebaseadusliku sisuga internetis.

Kõikides haridus- ja teavituskampaaniates peaks sisalduma tähiseid allikatele – kust saada nõu ja tuge, näiteks eraldi hädaabinumbrid, ka üleriiklikud ja üleeuroopalised, mis töötavad ka väljaspool tavalist tööaega, nii et lapsed saaks teada, kuhu pöörduda. Väikesed, kergesti kaasaskantavad mäluaardid, võtmehoidjad või mobiilikatted, kus on näha vajalikud telefoninumbrid ja aadressid, võiks olla jagatud koolilastele, et need oleks kergesti kättesaadavad koolikottides. Kohalikud ja piirkondlikud võimud võiks lasta valmistada külmikumagneteid taolise teabega, mis tagaks, et igas kodus on igal lapsel on tõesti ka juurdepääs sellele teabele. Kohalikud ja piirkondlikud võimud peaks kindlustama, et teave ja abi oleks kergesti kättesaadavad, selgelt nähtavad, ühe vajutusega lingile linna/piirkonna kodulehel, mis juhiks lapsed lihtsalt ja kergelt abi juurde. Teave selle kohta, kuhu pöörduda ja kellega suhelda, peaks olema nähtaval kõikjal, kus lapsed liiguvad – koolides, mängurühmades, noortekeskustes, tervishoiukeskustes, avalikes raamatukogudes, esmaabi asutustes, seksuaaltervise kliinikutes, kohalike ametivõimude kodulehtedel, kirikutes, jne.

Ennetustegevuse partnerid

Lanzarote Konventsiooniga innustatakse ametivõime looma eraldi asutusi laste õiguste edendamiseks ja kaitsmiseks. Selles tehakse ka ettepanek ametisse nimetada isik või asutus, kelle vastutusalaks oleks tõsta avalikkuse teadlikkust laste seksuaalsest ekspluateerimisest ja kuritarvitamisest, näiteks Laste Ombudsisik, Laste Advokaat / Kaitsja või Laste Õiguste Volinik. Selline töökoht võib olla loodud ka kohalikul ja/või piirkondlikul tasandil.

Ettepanekud tegutsemiseks

- Määrata kohalikult/ piirkondlikult see isik või asutus, kes tegeleb teadlikustamisega lastevastasest seksuaalsest vägivallast ja kuritarvitamisest.
- Teha koostööd kodanikuühiskonnaga, et koguda teavet konkreetsetest kohalikest olukordadest, et vastavad poliitika ja tegevused tugineksid informatsioonil.
- Teha koostööd meediatega
- Teha koostööd laiemalt kui ühe linna piirid

Väga aktiivselt tegelevad lastevastase seksuaalse vägivalla ja kuritarvituse vastase võitlusega rahvusvaheliselt, Euroopas, riikides, piirkondades ja ka kohalikult mitmed organisatsioonid ja ühendused. Paljud neist on koostanud teadlikustamise ja teavitamise materjale, mida võiks ka laiemalt levitada. Kohalike ja piirkondlike ametivõimude üleriigilised ühendused ja kohalikud võimud ise ka peaks tegema nende organisatsioonidega koostööd, et kindlustada, et vastavad materjalid oleks laiemalt levitatud.

Lastevastane seksuaalne kasutamine ja kuritarvitamine on tuntud kui salajane kuritegu. Salajane kuritegu, sest laspohvritel on tüüpiliselt väga raske seda kuritegu avaldada. See asjaolu ning ühtse ja võrreldava andmekogumise meetodi puudumine tähendavad seda, et raske on selget pilti saada probleemi ulatusest. Oluline on, et kohalikud ja/või piirkondlikud võimud loovad andmekogumise mehhanisme, et vaadelda ja hinnata olukorda oma territooriumil. Tänu juba kogutud andmetele võivad ametkonnad riske hinnata, teada, milline on laste seksuaalse kasutamise ulatus ja iseloom nende territooriumil ning asuda hästiteavitatult reageerima selle probleemi vastu.

Kodanikuühiskonna organisatsioonid võivad teha kohalike ja piirkondlike ametivõimudega koostööd projektides ja kavades, mille eesmärgiks on ennetustöö ning laste kaitsmine. Samuti võib osaleda erasektor, eriti infotehnoloogia- ja sideettevõtted ning meediad. Piirkondliku tasandi koostöö on toimiv siis, kui

kordasaatjad võetakse sihikule väljaspool ühe linna piire, näiteks laste inimkaubanduse juhtumite puhul.

Kaitse (Protection)

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on see juhtumistasand riikides, mis on kõige lähemal asuv lastevastase seksuaalse kasutamise ja kuritarvitamise ohvritele, seega kõige õigemad ametkonnad selliste struktuuride loomiseks, kus osaleks hooldusabi ahela kõik osapooled. Samuti tuleks tagada, et parim tugi ja abi hõlmaks ka lapsi. Kohalikkudel võimudel on ka kohustus teenindada mitte ainult lapsohvrite vajadusi, vaid kogu perekonnasüsteemi ja kogukonda tervikuna. Kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud peaksid edendama mitme-osapoolse kaasamisega lähenemist. Nad peaks sisse seadma kooskõlastatud mitme valdkonna struktuurid ja mehhanismid, et tegeleda lastevastase seksuaalse vägivalda probleemiga.

Mitme valdkonna keskused

Linnad ja piirkonnad peaks vastu võtma tervikliku ja kogumliku lähenemise mitme asutuse strateegia põhiselt. Nad peaks sisse seadma spetsialiseerunud sellele teemale pühendunud asutused, kus oleks selgelt määratletud rollid ja vastutusalad ning milles koondataks kõik kohalikud teenused, mille raames lapsi kaitstakse ja edendatakse nende heaolu ning head enesetunnet. Kohalikud kaitsestrateegiad peaks olema välja töötatud nii, et arvestatakse eraldi ka kohalikke menetlusi ja süsteeme.

Ettepanekud tegutsemiseks

- Luua mitme valdkonna asutused, mis on lapsesõbralikud
- Kehtestada teatamiskohustus kohalikult ja piirkondlikult
- Avaldada üleriiklikud ja üleeuroopalised hädaabinumbrid või abikodulehed.
- Avaldada selged juhised juhtumitest teatamiseks kõigile kutsetöötajatele, kes tegelevad lastega.

Enamikes Euroopa riikides lasub laste seksuaalse kuritarvituse probleemiga tegelemine vastutus mitmel eri asutusel, millest

igaüks hakkab juhtumeid uurima. Lapsed peavad osalema mitmetel vestlustel, mille tulemusena laps muutub taas ohvriks, mis võib olla sama kahjulik ja isegi veel kahjulikum lapsele kui esialgne kuritarvitamine. Lanzarote Konventsioonis edendatakse mitme valdkonna keskuse loomise mõtet, mis oleks "ühe peatuse põhimõttel" ("one-stop") keskused, kus tegutseks eri alade kutsetöötajad, kes kõik tegelevad lastevastase kuritarvituse juhtumite uurimisega – laste hoolekande ja tervishoiutöötajad, õiguskaitsetöötajad, kohtute esindajad, jne. Nad töötaks ühe katuse all, et tagada, et seksuaalse vägivalla lapsohvrid ei satuks täiendava kuritarvituse alla (Lapsesõbralike Majade mõiste). Oluline on see, et lastel oleks koht, kus nad saavad usalduslikult rääkida, vabalt, ja nende saladusi hoitakse ning kus nad peavad ennast turvaliselt tundma. Taolised keskused annavad võimaluse, et lastega toimub vestlus ja arstlik ülevaatus kohtuarstlike eesmärkidel, mida hinnatakse kõikehõlmavalt ja laps saab kõik vajalikud raviteenused kutsetöötajatelt, samas vältides üha korduvaid ametlikke vestlusi ja taas ohvriks muutumist.

Kaitsta võiks üha rohkem lapsi, kui juhtumite kahtlusest teatamine oleks kohustuslik, ilma et sellega rikutaks kehtivaid salastatuse reegleid või lapse usaldust. Tuleb avaldada selged juhised kõikidele kutsetöötajatele, kes lastega tegelevad, et nad teavitaks oma muredest õiget asutust. Kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud peavad seejärel juhtumeid uurima, et hinnata, kas kuritarvitamise kahtlusel on mõistlik alus või ei. Osapooled peaksid teadma ka lastekaitse ja laste õiguste teemasid, samuti seda, et lapse huvi tuleb arvestada eeskätt.

Kui riigis taolisi keskusi ei ole, tuleb sisse seada hädaabitelefoni või abikodulehed, et lapsed saaks kergesti juurdepääsetavat ja anonüümset nõustamist.

Partnerlus lapsi kaitsvates tegevustes

Vabaühendused ja muud kodanikuühiskonna organisatsioonid on olulisteks partneriteks, eriti ohvriabi ühendused.

Süüdistuse esitamine kohtus (Prosecution)

Lanzarote Konventsiooniga kriminaliseeritakse terve rida tegusid. Kuigi uurimismenetlused ja kordasaajate vastu süüdistuse esitamine kohtus on põhiliselt sätestatud iga riigi karistusseadusandluses, on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel ka selles oma roll. Süüdistuse esitamise hetkel, ka uurimiste ja kohtumenetluste jooksul tuleb eelkõige arvestada lapse parimate huvidega, tema õigustega ja haavatavusega.

Ohvriabi

Ametivõimud peavad kindlustama, ka koostöös vabaihendustega, et võetakse teatud meetmed, näiteks tasuta tugi kohtumenetluste käigus, vanemate ja õdede-vendade nõustamine ning abistav ravi.

Tegelemine kordasaatjatega

Kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud saavad tagada, et osutatakse vajalikke tugiteenuseid, eriti selleks, et korduvaid rikkumisi vältida. Nad võivad tagada ka, et kordasaatjad saavad teavet oma õigustest ja teenustest, mis on nende jaoks olemas.

Osalemine (Participation)

Euroopa Nõukogu on veendumusel, et iga lapse ja noore inimväärikuse ja terve arenemise heaks on lapse õigus olla ära kuulatud ja tõsiselt võetud põhilise tähtsusega. Laste ja noorte ärakuulamine ja nende seisukohtade tõsiseltvõtmine vastavalt vanusele ja küpsusastmele on vajalik, et tõeliselt teostada laste õigusi, mille kohaselt tuleb kõikides neid puudutavates teemades arvestada nende parimate huvidega eelkõige. Samuti on neil õigus olla kaitstud vägivalla, kuritarvituse, hooletuse ja väärkohtlemise eest.² Kõik kohalike ja piirkondlike ametivõimude tegevused peaksid olema suunatud sellest põhimõttest lähtudes.

² Soovitus CM/Rec(2012)2 Ministrite Komiteelt osalisriikidele alla 18-aastaste laste ja noorte osalemise kohta.

Mida konkreetset annab teha piirkondlikul tasandil?

Samal ajal kui mitmed Lanzarote Konventsioonis soovitatud meetmed peaks olema üle võetud karistus- ja tsiviilõigusesse, mis tavaliselt on keskvalitsuse rida, võivad mitmed pöördelise tähtsusega lastekaitse alased teemad olla piirkondade vastutusallas, näiteks hoolekande, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reguleerimine ja korraldamine. Sama kehtib konkreetsete meetmete vastuvõtmise kohta ja struktuuride loomise kohta, et kaitsta lapsi seksuaalse kasutamise ja kuritarvitamise eest. Piirkondlikud võimud ja parlamendid peaksid uurima, mis meetmeid, nii seadusandlikke kui ka haldusmeetmeid, võivad just nemad vastu võtta Lanzarote Konventsiooni sätete täitmiseks.

Kuidas Leping tegelikkuses toimima hakkab?

Kohalikult ja piirkondlikult valitud saadikuid kutsume üles juhtima oma töökaaslaste ja selle teema eest vastutavate linnade ja piirkondade osakondade tähelepanu Lepingule laste tervise, heaolu ja ohutuse nimel, nii et ka töökaaslased võiksid osaleda kampaanias Lepingus toodud algatuste teostamiseks.

Lepinguga liitumise onlain platvorm

Kohalikult ja piirkondlikult valitud saadikud võivad registreeruda Kongressi “Lepingu platvormile” (www.coe.int/congress-oneinfive). Registreeruma kutsume ka neid linnu ja piirkondi, kes soovivad Lepingut täita või kes on juba käivitanud sellekohaseid algatusi.

Platvormil on kõikidel võimalus esitada teavet uute algatuste ja struktuuride kohta, samuti nimetada olemasolevaid meetmeid. Niipea, kui leidub uusi tegevusi, mida teostatakse, võib taas platvormi külastada ja seda sinna kirjutada. Taolise teabe abil

saame kohalikult ja piirkondlikult ka mõõta ÜKS laps VIEEST teavituskampaania edenemist.

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegutsemise kontrollnimekiri

Ennetustöö

- Luua linnade ja piirkondade kodulehtedele link Euroopa Nõukogu kampaania suunas ÜKS laps VIIEST.
- Korraldada päevahoolduskeskustes, koolides ja noortekeskustes nii lastele kui töötajatele teavitusi.
- Levitada teabelehti faktidega, info ja juhistega.
- Korraldada koolitusi kohalikele ja piirkondlikele kutsetöötajatele
- Korraldada arutelusid ja seminare nii kutsetöötajatele kui ka üldsusele
- Teemat võiks rõhutada just Euroopa Kohaliku Demokraatia Nädala jooksul
- Teha koostööd vabaühenduste, meediate ja erasektoriga
- Määrata isik või kohaliku/piirkondliku tasandi asutus, et tõsta teadlikkust lastevastasest seksuaalsest vägivallast ja kuritarvitamisest.
- Teha koostööd kodanikuühiskonnaga teabe kogumiseks konkreetsete kohalike olukordade kohta, et võtta vastu informeeritud poliitikaid ja tegevusi
- Teha koostööd laiemalt kui ühe linna piirid
- Reklaamida laste hädaabitelefone nii riigis kui Euroopas
- Luua ühe klahvi vajutuse link linna või piirkonna kodulehele, et kiirendada abi ja nõu saamist
- Koostada ja levitada väikseid, kergesti kaasaskantavaid kaarte, kus on vajalikud telefoninumbrid ja koolilaste aadressid.
- Toota külmikumagneteid iga majapidamise jaoks koos oluliste telefoninumbritega
- Kohtades, kus lapsed sageli liiguvad, avaldada plakateid, kust laps saab teavet, kuhu minna.
- Teha lapsesõbralikke õppematerjale kättesaadavaks koolides ja noorteklubides
- Levitada ohutu internetikäitumise teabelehti.

- Hõlbustada onlainis toimuva ebaseadusliku sisu kohta teavitamist

Kaitsmine

- Luua mitme valdkonna lastesõbralikke asutusi
- Kehtestada kohalik/piirkondlikul tasandil juhtumikahtluse teavituse kohustus
- Reklaamida juhiseid, kuidas lastega tegelevad kutsetöötajad peaks teavituskohustust täitma

Kirjandus ja vajalikud kodulehed

- [ONE in FIVE, the Council of Europe campaign to stop sexual violence against children](#)
- [Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse](#)
- [Council of Europe Strategy for the Rights of the Child 2012-2015](#)
- [Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings](#)
- [Convention on Cybercrime](#)
- [European Convention on the Exercise of Children's Rights](#)
- [Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child friendly justice](#)
- [Recommendation on the Participation of children and young people under the age of 18](#)
- [Discover children's rights!](#)
- [Raise your hand against smacking!](#)
- [Wild Web Woods](#)

